

Тегораса Вөрлезыг.

Газет—лэдзны
ВКП(б) Мылдинса
Райком да РИК

№ 35—36
(617—618)
Апрел
4 лун
1939 во

„ПАРТИЈНОЈ ПРОПАГАНДАЛОН МОГЫС,
КАДРЈАСОС МАРКЦИСТСКО-ЛЕНИНСКОЈА
ВОСПИТАЈТОМЛОН МОГЫС СЫЫН, МЕДЫМ
ОТСАВНЫ УЖЛОН СТАВ ОТРАГЛЪАССА МІ-
ЈАН КАДРЈАСЛЫ ОВЛАДЕЛТНЫ ОБЩЕ-
СТВО РАЗВИТИЕ ЗАКОНЈАС ЖЫЛЫГ МАРК-
ЦИСТСКО-ЛЕНИНСКОЈ НАУКАОН“ (СТАЛІН).

Партијалон XVIII сјезд вылын ВКП(б) ЦК уж жылыг СТАЛІН јортлн отчотнбј доклад*)

III. ВКП(б) вожд јонмбдм.

Политическбј виз да быдлуња практическбј
уж вбддлас серти отчотнбј кадколаст вбл
мјан партија генералнбј визлн тырвыб по-
беда кадколастн. (Бурнбј дыр пужалана апло-
дисментјас.)

Став народнбј овмбсын социалистическбј
система утврдитчбм, выл техника подув вы-
лын промышленностыс да земледельеыс
реконструкция завершитбм, промышленност
куза мбд пјатлетнеј план срокыс вожд тыртбм,
7 миллиард пудбд нан вбчбмлн быдво быд-
мбм, корысалбм да ужтбмалбм бурбдбм да
народлн материалнбј да культурнбј положе-
није кыптбм,—тащбмбс основнбј достиженіе-
јасыс, кодјас демонструјтбны мјан партија-
лн политикалыс правлыностсб, сјбб руковод-
стволыс правлыностсб.

Тајб грандознбј достиженіејасыс вбдын мј-
јан партија генералнбј визлн прбтвникјаслы,
сені быдсама „левбј“ да „правбј“ теченіејас-
лы, сені быдсама троцкистско пјатаковскбј да
бухаринско-рыковскбј перерожденіејаслы быд
лоис гартчыны јокмылб, дебны асыныс кыс-
калбм „платформајассб“ да мунны подполјб.
Народ вблалы пбкрбтчыны мужество імеіт.

1. Партијалыс состав бурмбдан мерајас. Организацијас разукрупнитбм. Руководашщбј органјас нбзовбј уж дінб матыстбм.

Партија да сылыс руководашщбј органјассб
јонмбдбм нубдсис отчотнбј кадколаст чбжбн
медвожд кык виз куза: партијалыс состав регу-
лырујтбм, ненадежнбјјассб венгалбм да мед-
бурјассб отббрајтбм виз куза, да организација-
јассб разукрупнајтбм, налыс размерјассб чин-
тбм да руководашщбј органјас нбзовбј опе-
ративнбј, конкретнбј уж дінб матыстбм виз
куза.

Партијалн XVIII-бд сјезд вылын вбл пред-
ставитбма партијаса 1.874.488 шленбс. Срав-
нитны-кб тајб даннбјјассб партијаса шленјас-
лн лыд жылыс даннбјјаскбд, кодбс вбл пред-
ставитбма партијалн вожда XVI-бд сјезд вы-
лын, то артмас, мы партијалн XVI-бд сјезд
сан XVII бд сјездбд кад чбжбн партијаб лок-
тис партијаса 600.000 выл шлен. Партија ез
вермы не почувствуйтны, мы 1930—1933 во-
јасса условіејасын партијаб тащбм массбвбја
локтбмыс вбл нездоровбдн да сылыс сос-
тавсб нежелателнбј паскбдбмбн. Партија тб-
дс, мы сјбб радјасб локтбны не сбмын чест-
нбј да преданнбј, но і случајнбј јбз, но і карје-
ристјас, кодјас зилісны ісползуйтны партија-
лыс знамы асланыс личнбј целјасын. Партија
ез вермы не тбдны, мы сјбб вына не сбмын
аслас шленјас состав лыдбн, но, медсавожд,
најб качествбн. Такбд јитбдын сувтис вопрос
партијалыс состав регулырујтбм жылыс. Вбл
решитбма вожд нубдны партијаса шленјаслыс
да кандидатјаслыс чістка, кодбс вбл заводі-
тбма нбшта 1933 воын, і сјбс вбл збылыс
нубдбма, вожд 1935 воа мајбд. Вбл решитбма,
вожд, дугбдны партијаб выл шленјассб прімі-
тбм, і сјбс збылыс вбл дугбдбма 1936 воа
сентябрбд, а партијаб выл шленјассб прімі-
тбм ббр заводітбма сбмын 1936 воа нојабр
1-ој лунсан. Вожд, Киров јортбс збдбейскбја
вбдмкбд јитбдын, коді свідетелствуйтис сы жы-
лыс, мы партијаны ембс не еща подозритель-
нбј элементјас, вбл решитбма нубдны партијнбј
документјас прбверитбм да вежлалбм,
секі-жб сјбб і мбдсб вбл помалбма сбмын
1936 воа сентябр кежлб. Сбмын та ббрын
вбл востбма партијаб выл шленјассб да кан-
дидатјассб прімитбм. Став тајб меропріјатіе-
јас резултантны партија шедбдс сјбс, мы сјб
весаал асыс радјассб случајнбј, пасбвнбј,
карјеристскбј да вескыда враждебнбј элемент-

тбг, најб предпочітајтисны бтлаавны менше-
викјаскбд, есерјаскбд, фашистјаскбд, мунны
іностраннбј разведка дінб услуженіеб, медас-
ны шплонјасб да објажитчыны отсавны Сб-
ветскбј Сојузса врајаслы торјбдлыны мјан-
лыс странабс да восстановитны сыын капіта-
листическбј рабство.

Тащбм бесславнбј помыс мјан партија виз-
лы прбтвникјаслн, кодјас сесга лоисны на-
родлы врајасбн.

Народлыс врајассб грбмитбмбн да партиј-
нбј да советскбј организацијассб перерожде-
нејасыс весалбмбн, партија лоис аслас полі-
тическбј да организационнбј ужын нбшта јон-
жыка једінбјбн, сјбб лоис нбшта јонжыка
сплочоннбјбн аслас Централнбј Комітет гб-
гбр. (Бурнбј аплодисментјас. Став делегатјас
сувтбны да сувтбмбн чолбмалбны докладчк-
бс. Горбдбмјас: „Сталин јортлы—ура! Мед
олас Сталин јорт! Мед олас мјан партијалн
ЦК! Ура!“)

Вбдблм конкретнбј даннбјјас мјан парти-
јалн пышкбсса олбм развитіе жылыс, от-
чотнбј кадколастын сылнб организационнбј да
пропагандистскбј уж жылыс.

јасыс, медса стојкбј да преданнбј јбзсб от-
ббрајтбмбн. Оз пожд шуны, мы чістка вбл нуб-
дбма верјоннбј бшыбкјасстбг. Котжал, бшыб-
кајас л о и н у н ж ы к, м ы ј п о ж б
вбл в і ч ч ы н ы. А б у сомбене-
је, мы мјанлы оз ковмы вожд пблзуйтчыны
массбвбј чістка методјасбн. Но 1933—1936 во-
јасса чістка вбл век-жб неіздежнбј да сјбб
кызынынас сетіс положителнбј резултатјас.
Тајб XVIII бд сјезд вылын представитбма парти-
јалыс 1.600.000 гбгбр шленбс, мбдногбн-кб
партијаса 270.000 шлен вылб ещажык XVII-
бд сјезд вылын серти. Но таны нбнбм абу
локыс. Мбдарб, тајб—бурланб, бд партија
јонмб сјбдн, мы весалб ассб најтыс. Партија
мјан бн веуна ещажык сјбб шленјас лыд сер-
тыс, но сы пыдд сјбб буржык качество сер-
тыс.

Тајб ыжыд достиженіе.

Мы імб быдлуња партијнбј вескбдлбм бур-
мбдбмлы сјбс нбзовбј уж дінб матыстбн
смыслын, сјбс вожд конкретізујтан смыслын,
то партија воіс сещбм вывожд, мы организа-
цијас разукрупнајтбм, сылыс размерјассб
чинталбм ем медбур средство сы могыс, ме-
дым кокнбдны партијнбј органјаслы тајб ор-
ганизацијаснас вескбдлбм, а ассб вескбдлбм-
сб вбчны конкретнбјбн, лојабн, оперативнбј-
бн. Разукрупнајтбм муніс кыд наркоматјас
виз куза, сјбб і административно териториалнбј
организацијас виз куза, мбдногбн-кб сојузнбј
республикајас, крајјас, областјас, рајонјас да
с. в. виз куза. Нубдбм меропріјатіејас резул-
татын м імеітам бн 7 сојузнбј республика
пыдд 11 сојузнбј республика, СССР-са 14
наркомат пыдд 34 наркомат, 70 крај да об-
ласт пыдд 110 крај да област, 2.559 карса
да сиктса рајонјас пыдд 3.815. Такбд лбса-
лбмбн партија руководашщбј органјас систе-
маын ем бн 11 централнбј комітет ВКП(б)
ЦК јурнубдбмбн, 6 крајевбј комітет, 104 об-
ластнбј комітет, 30 окружнбј комітет, 212
общегородскбј комітет, 336 карса рајоннбј
комітет, 3.479 сиктса рајоннбј комітет да
113.060 первичнбј партијнбј организација.

Оз пожд шуны, мы организацијас разукруп-
најтан фелб помалбма-ын. Вескыджык лбб,
мы разукрупнајтбм мунас вожд. Но, кот ескб
мы ез ло, сјбб сетб-ын асыс бур резултат-
јас кыд ужбн быдлуња вескбдлбм бурмбдан

отношеніеын, сјбб і ассб руководство нбзо-
вбј конкретнбј уж дінб матыстбн отношені-
еын. Ме ог-ын сорыт сы жылыс, мы органи-
зацијас разукрупнајтбм сетіс позанлун выд-
винтны руководашщбј уж вылын уна со да
сурс выл јбзсб.

Тајб сј-жб ыжыд достиженіе.

2. Кадрјас подббрајтбм, најбс выдвігај- тбм, најбс індалбм.

Партијалыс состав регулырујтбм да руково-
дашщбј органјас конкретнбј нбзовбј уж дінб
матыстбм ез вбвны дај ез вермыны лоны
партија да сылыс вескбдлбмсб вожд јонмбдан
ік бтб средствбн. Отчотнбј кадколаст чб-
жбн партија јонмбдан мбд средствбн вбл
кадрјаскбд уж вужвыбдыс бурмбдбм, кадр-
јассб подббрајтан, најбс выдвігајтан, најбс
індалан, најбс уж процессын прбверајтан
фелб бурмбдбм.

Партијалн кадрјас—сјбб партијалн зев
ыжыд состав, а сы вбсна мы мјан партија
сулалб власт бердын,—најб ембс сј-жб ру-
ководашщбј государственнбј органјаслн ко-
мандинбј состав. Сы ббрын кыд выработајтб-
ма правлынбј политическбј виз, кодбс прбвері-
тбма практика вылын, партијалн кадрјас лб-
ны партијнбј да государственнбј руководствб-
лнб решајущбј вынбн. Імеітны правлынбј
политическбј виз,—сјбб, дерт, первој да мед-
са важнбј фелб. Но тајб век-жб тырмытбм.
Правлынбј политическбј виз колб не декла-
рација вылб, а олбм пбртбм вылб. Но медым
пбртны олбмб правлынбј политическбј виз,
колбны кадрјас, колбны јбз, кодјас гбгбрво-
дны партијалыс политическбј визсб, воспріимайтбны
сјбс, кыд асыныс собственнбј виз, да сбс
сјбс нубдны олбмб, кужбны пбртны олбмб
сјбс практика вылын, да способнбјбс бтве-
чјатны сы вбсна, дорјаны сјбс, тышканы
сы вбсна. Татбг правлынбј политическбј виз
рбскујтб колмы бумага вылын.

Тані бурещ і сувтб вопрос кадрјас пра-
влынбја подббрајтбм жылыс, кадрјас быдтбм
жылыс, выл јбзсб выдвігајтбм жылыс, кадрјас-
сб правлынбја індалбм жылыс, вбчбм уж ку-
за најбс прбверајтбм жылыс.

Мы лоб правлынб подббрајтны кадрјас?

Правлынб подббрајтны кадрјас, сјбб нбшта
оз на ло чукбртны аслыд замјассб да помја-
сбс, котыртны канцеларіја да лежны сетысан
унаокас індабјас. (Герм.) Тајб сј-жб оз ло
злоупотреблајтны аслад властбн, шыбланы
тблктбг уна да сб јбзсб бтб местаыс мб-
дб да ббр нубдны помтбм „реорганизацијас“.
(Герм.)

Правлынб подббрајтны кадрјас сјбб лоб:

Оі-кб, доцјавны кадрјас, кыд партијалыс
да государственолыс зарны фонд, дорожитны
набн, імеітны на дінб уваженіе.

Мбд-кб, тбдны кадрјас, ищателнбја ізучајт-
ны быд кадровбј работныкыс достоінство-
јассб да тырмытбмторјассб, тбдны кушбм
пост вылын вермасны медса кокнб паскбд-
чыны работныкбн способностјасыс.

Кожмбд-кб, тбжысбмбн быдтыны кадрјас,
отсавны быдмыс быд работныкыс кыпбдчыны
выван, не жалітны кад сы вылб, медым тер-
пелівоја „ужыштны“ тащбм работныкјасыскбд
да ббдбдны налыс быдмбмбс.

Нблбд-кб, аскадб да смела выдвігајтны
выл, том кадрјас, важ места вылас вывті
дыр сулавны налы сеттбг, налы шоммыны
сеттбг.

Вітбд-кб, індавны работныкјассб постјас
вылб сещбм ногбн, медым быд работнык чув-
ствуйтис ассб места вылын, медым быд работ-
нык верміс сетны мјан общбј фелблы сы-
лыс макімум, мы вообщіе сјбб вермб сет-
ны аслас личнбј качествојас серти, медым
кадрјас індалбм куза ужлн общбј направ-
леніеыс тырвыб лбсалис сјбб политическбј

(Вожд визлн мбдбд лбсб).

*) Продолженіе. Заводітбмсб визлн 31—32, 33—34
номера газетјасыс.

СТАЛІН юрт докладлөн продолженіе

ческѡй окруженіе факт доіавтѡм. Намъ сіѡ-жѡ петкѡдѡ буржуазнѡй государствоваслыс да најѡ органаслыс ролѡс да тѡдчанлунсѡ доіавтѡм, кодѡс ысталѡны мѡіан странаѡ шпионѡсѡ, убѡіаѡсѡс да вредѡтелѡсѡс да зѡлѡны азѡны мѡнута сы вылѡ воіеннѡй ускѡдѡчѡм могыс, сіѡ-жѡ кыѡ петкѡдѡ мѡіан социалистическѡй государствовыс да сылѡ воіеннѡй, карателнѡй разведывателнѡй органаслыс ролѡс да тѡдчанлунсѡ доіавтѡм, кодѡс колѡны социализм страна орсысан ускѡдѡчѡмыс дорѡм могыс. Колѡ признатны, мыѡ таѡ доіавтѡмас грешнѡѡс не сѡмын вылыи инѡм юртѡс. Сыи грешнѡѡс сіѡ-жѡ мыѡкѡ мында ставным мѡ, болшевикѡс, ставным ѡйтѡг. Абу ѡмѡй шенѡана, мыѡ троікистѡс да бухаринѡсѡс верхушкѡлѡн шпионскѡй да заговоршщическѡй деіательност ѡлыс мѡ тѡдмалѡм сѡмын бѡрѡа кадѡн, 1937—1938 воіасын, кѡт, кыѡ тыдалѡ материалѡсыс, таѡ господѡныс сулалѡны иностраннѡй разведкѡныи шпионѡсѡн да нудѡсныс заговоршщическѡй уж Октабрскѡй революціѡ-первоі лунѡсѡн-нѡн? Кыѡ мѡ вермѡм не казавны таѡ серѡзнѡй делѡсѡ? Мыѡнѡ обѡяснѡтны таѡ промахѡсѡ? Таѡ воірос вылас обычнѡ вѡчавѡдѡны таѡнѡм воіѡн: мѡ ег вермѡ чаітны, мыѡ таѡ ѡзыс вермасны усны сешѡм улѡѡ. Но таѡ абу обѡясненіе да торѡнѡн абу оправданіе, ѡд промахлѡн факт колѡ фактѡн. Мыѡн обѡяснѡтны таѡнѡм промахѡсѡ? Таѡ промахыс обѡяснѡтѡд мѡіанѡс кышалыс буржуазнѡй государствовас да најѡ разведывателнѡй органѡс механизмыс вынѡс да тѡдчанлунсѡ доіавтѡмѡн, кодѡс зѡлѡныс іспѡлзуітны ѡзыс слаблунѡс, налыс шщеславѡсѡс, налыс бесхарактерност сы могыс, медѡм зугны најѡс асланыс шпионскѡй тѡвѡсѡс да кышавны наѡн Сѡветскѡй государствовыс органѡс. Обѡяснѡтѡс сіѡ мѡіан социалистическѡй государство да сіѡ разведка механизмыс ролѡс да тѡдчанлунсѡ доіавтѡмѡн, таѡ разведкѡс доіавтѡмѡн, сы ѡлыс болѡмѡн, мыѡ Сѡветскѡй государство дѡрѡі разведка—мелѡч да пустакѡ, мыѡ сѡветскѡй разведка, кыѡ і асѡ Сѡветскѡй государствовѡс, регѡд ковмас сѡітны дѡвѡстѡсѡс мѡчѡѡ.

Кудѡм подув вылыи вермыс лѡны мѡіанын таѡ доіавтѡмыс?

Сіѡ лѡс государство ѡлыс маркѡизм ученѡлѡн ѡткымын общѡй положеніеяслѡн недоработанност да тырмытѡмлун подув вылыи. Сіѡ паскаліс государство теорѡіѡ воіросѡс дѡнѡ мѡіан лѡны поѡтѡм беспечнѡй ѡношеніе вѡсна, сы вылѡ вѡѡдѡтѡг, мыѡ мѡ імеітам кыѡ вѡса государственнѡй деіательностыс практичѡскѡй ѡпыт, кодѡ сѡтѡ озыр материал теоретическѡй обѡищеніеяс вылѡ, сы вылѡ вѡѡдѡтѡг, мыѡ мѡіан ем поѡанлун кѡсѡм дѡрѡі успѡхѡн тыртны таѡ теоретическѡй проделѡс. Мѡ вунѡдѡм Ленинлыс зѡв важнѡй инѡѡ теоретическѡй ѡбѡзѡнностѡс ѡлыс рѡч маркѡистѡслѡн, кодѡсѡс чукѡсѡма разрабѡтѡтны воѡд маркѡизмыс теорѡіѡ. Со мыѡ вѡсталѡ Ленин та ѡлыс.

„Мѡ нѡтѡ ог вѡѡдѡ Маркс теорѡіѡ вылѡ кыѡ кушѡмкѡ законченнѡй да неіпрѡкосновеннѡй вылѡ; мѡ убеітѡѡмаѡс, мѡдарѡ, мыѡ сіѡ пунктѡс сѡмын краіеуголнѡй ізѡс сіѡ наукалыс, кодѡс социалистѡс долженѡс нудѡны воѡд став направленіеясын, најѡ-кѡ оз кѡсѡны колѡчны оломыс. Мѡ мѡвѡлам, мыѡ рѡч социалистѡслы торѡн колѡ Маркс теорѡіѡлѡн самостоятелнѡй разрабѡтѡка, ѡд таѡ теорѡіѡсыс сѡтѡ сѡмын общѡй руководѡшщѡй положеніеяс, кодѡс применѡтѡны торѡн Анѡліѡ дѡнѡ мѡдноѡн, Франціѡ сѡртѡ, Франціѡ дѡнѡ мѡдноѡн, Германіѡ сѡртѡ, Германіѡ дѡнѡ мѡдноѡн, Россіѡ сѡртѡ“ (Ленин, т. II, стр. 492).

Бостны, наіпрѡмер, социалистическѡй государство развѡіе теорѡіѡлыс классическѡй формула, кодѡс сѡтѡма Енгелсѡн:

„Кѡр оз лѡны общѡственнѡй классѡс, кодѡсѡс колѡ кутны подѡіненіеын, кѡр оз лѡ ѡтѡк класслѡн мѡд вылыи господство да существованіе вѡсна тыш, кодѡ вужѡсѡс іспѡзѡдствѡлѡн ѡнѡіѡ кадѡса анархѡіѡны, кѡр лѡб бѡрѡѡма татыс пѡтыс столкѡповеніеяс да насѡліе, секі-нѡн некодѡс лѡб подавлѡтны да кутны, секі бѡрѡ колѡнлун таѡ функціѡсѡс ѡнѡ нудѡныс государственнѡй властын. Первоі акт, кодын государство выступѡтѡс став общѡствѡлѡн деіствѡтелнѡй представѡтелѡн—іспѡзѡдствѡлыс средствоѡс общѡственнѡй собственностисѡс порѡтѡм,—лѡб сылѡн кыѡ государстволѡн медѡ-

бѡрѡа самостоятелнѡй деіствѡіе. Государственнѡй властлѡн общѡственнѡй ѡношеніеясѡс сѡітѡм лѡб пѡр ѡѡжѡнѡі лѡннѡлѡн да дѡгдѡс ачыс аснас. Ізѡнѡн управлѡіѡм мѡстаѡ лѡб вѡшщѡсѡн управлѡіѡм да іспѡзѡдствѡннѡй процессѡсѡн вѡскѡлѡм. Государство оз „ѡтменѡтѡчѡ“, сіѡ „ѡтмѡрѡітѡ“, (Ф. Енгелс, „Антидурнѡ“, 1933 во. Партизатлѡн іздѡніе, стр. 202).

Вѡскѡдѡ Енгелсѡн таѡ положеніеыс?

да, вѡскѡд, но кыѡ условіеыс ѡтѡ дѡрѡі: а) нудѡны-кѡ социалистическѡй государство ізучѡіѡм сѡмын страналѡн пыщѡсѡс развѡіеіе вѡѡдѡлѡс бѡксѡн, меідународнѡй факторыс воѡвыи ѡтвѡлкаітѡѡмѡн, іспѡловѡнѡіеыс удѡбство вѡсна меідународнѡй ѡбѡстановкѡсѡс странаѡс да государствос ізоліруіѡмѡн, лѡб б) предположѡны-кѡ, мыѡ социализм побѡітѡіснѡн став странаѡсын лѡб унѡкѡ странаѡсѡс, капіталістическѡй окруженіе пыщѡі ем социалистическѡй окруженіе, абу воѡд ортѡсысан ускѡдѡчѡмлѡн угроза, абу воѡд нужда арміѡа да государство іовмѡѡмын.

Ну, а социализм кѡ побѡітѡіс сѡмын ѡтѡк, торѡн бѡстѡм странаын, да ѡтвѡлкаітѡчны, та вѡсна, меідународнѡй условіеясыс некыѡ оз поѡ,—кыѡ лѡны таѡ случѡіны? Таѡ воірос вылас Енгелсѡн формула вѡчакыс оз сѡт. Енгелс собственнѡй оз і сѡтѡд аслыс таѡ воіросѡс, сіѡ кѡ, сылѡн ег вермы лѡны вѡчакыс таѡ воірос вылас. Енгелс петѡ сіѡ предположеніеыс, мыѡ социализм побѡітѡіснѡн іонѡкѡ лѡб ѡмѡлѡкѡ ѡтѡѡщ став странаѡсын лѡб унѡкѡ странаѡсѡс. Сіѡ-кѡ, Енгелс іспѡлѡдѡітѡ тѡнѡ не сіѡ лѡб мѡд торѡа странаѡс сіѡ лѡб мѡд конкретнѡй социалистическѡй государство, а социалистическѡй государствовыс развѡіеіе вообщѡе унѡкѡ странаѡсын социализм побѡіталыс факт лѡдѡм дѡрѡі—формула сѡртѡ: „лѡзам, мыѡ социализм побѡітѡіс унѡкѡ странаѡсын, іуарѡс—кушѡм вежѡсѡмѡс должен іеретѡітѡітны таѡ случѡіѡс пролетарскѡй, социалистическѡй государство“. Проблемѡлѡн сѡмын таѡ общѡй да абстрактнѡй характерѡн поѡд обѡяснѡтны сіѡ факт, мыѡ социалистическѡй государство ѡлыс воірос іспѡлѡдѡітѡн Енгелс ік ѡтвѡлкаітѡѡ сѡшѡм факторыс, кыѡ меідународнѡй условіеяс, меідународнѡй ѡбѡстановка.

Но тѡыс петѡ, мыѡ оз поѡ паскѡдны вообщѡе социалистическѡй государство сѡдѡѡ ѡлыс Енгелслыс общѡй формула ѡтѡк, торѡн бѡстѡм странаын социализм побѡіѡд частнѡй да конкретнѡй случѡі вылѡ, кодѡ (странаыс) імеітѡ ас гѡіѡрыс капіталістическѡй окруженіе, кодѡ подѡвергнѡітѡма ортѡсысан воіеннѡй ускѡдѡчѡмлѡн угроза, кодѡ оз вермы та вѡсна ѡтвѡлкаітѡчны меідународнѡй ѡбѡстановкѡс да кодѡ должен імеітны аслас расіорѡженіеын і бура велѡдѡм арміѡа, і бура кѡтыртѡм карателнѡй органѡс, і кѡпѡд разведка, сіѡ кѡ, должен імеітны асыс тырмымѡн вынѡіѡрѡ государство,—сы могыс, медѡм імеітны поѡанлун дѡрѡіны социализмыс завоіеѡаніеяс ортѡсысан ускѡдѡчѡмыс.

Оз поѡ требѡітны маркѡизм классѡкѡслыс, кодѡсѡс торѡѡѡма мѡіан кадѡыс 45—55 во кадѡластѡн, медѡм најѡ воѡвыи азѡсны ылі бѡдушщѡіеыс бѡд торѡа странаын історіѡ ізѡгаѡсѡс став да бѡд сіѡсѡс случѡіѡс. Вѡлі ескѡ тѡшкѡд требѡітны, медѡм маркѡизылѡн клас сіѡкѡс ырабѡтѡітѡсны мѡіанлыс да сѡшеніеяс да бѡд сіѡсѡс теоретическѡй воіросѡс вылѡ, кодѡс вермасны кыптыны торѡа бѡд странаын 50—100 во мыстѡ, сы могыс, медѡм мѡ, маркѡизм классѡкѡслѡн іпотѡмѡкѡс імеітм поѡанлун спокоіѡн кулѡны пѡчѡер вылыи да намлѡвны да сѡшеніеяс. (Общѡй сѡрам.) Но мѡ вермам да долженѡс требѡітны мѡіан кадѡса маркѡистѡс-ленинѡсѡслыс, медѡм најѡ ег ѡгрѡнѡіѡтѡчны маркѡизмыс торѡа общѡй положеніеяс ззучѡіѡмѡн, медѡм најѡ пырсны маркѡизм существоѡд, медѡм најѡ велѡлісны артавны мѡіан странаыл социалистическѡй государство существоіѡмѡныс кыѡ вѡса ѡпыт, медѡм најѡ велѡлісны, медѡбѡрын, таѡ ѡпыт вылас мыжѡѡмѡн да маркѡизм существоыс петѡмѡн, конкретѡіруітны маркѡизмыс торѡа общѡй положеніеяс, уточнѡітны да бурмѡдны најѡс. Ленин іікѡс асыс знаменѡітѡ книга „Государство і революціѡ“ 1917 воа августын, мѡдноѡн-кѡ, Октабрскѡй революціѡѡд да Сѡветскѡй государство лѡсѡдѡтѡз не-кымын тѡлыс воіжѡк. Таѡ кыѡгысыс главнѡй могѡс Ленин азѡлыс государство ѡлыс Маркслыс да Енгелслыс ученіеѡс ѡппортуістѡсѡс іскажѡіѡмыс да ѡпошлѡіѡмыс

дѡрѡімын. Ленин кѡсѡлыс іікѡны „Государство і революціѡ“ кыѡгалыс мѡд частѡ, кѡнѡ сіѡ артавлѡс вѡсны 1905-ѡд да 1917-ѡд воа рѡч революціѡѡс ѡпыталыс главнѡй ітоіѡс. Оз вермы лѡны сомненіе, мыѡ Ленин кутѡіс тѡдѡвылыи аслас кыѡгалѡн мѡд частын разрабѡітны да развѡітны воѡд государстволыс теорѡіѡ, мѡіан странаын Сѡветскѡй власт существоіѡмѡн ѡпыт вылѡ мыжѡѡмѡн. Но сѡмерт торѡіс сылы пѡртны оломо таѡ могѡс. Но мыѡ ег вѡіѡв вѡсны Ленин, долженѡс вѡсны сылѡн ученіѡкѡсѡс. (Бурнѡй апѡлѡіментѡс.)

Государство лѡіс общѡствѡлѡн враждебнѡй классѡс вылѡ іуѡсѡм подув вылыи, лѡіс сы могыс, медѡм кутны кѡртѡмѡн експлуатіруіѡмѡн б о л ш и н с т в о експлуатѡторскѡй м е н ш и н с т в о інтерѡсѡсын. Государство властлѡн оруѡіеяс сѡсрѡдѡтѡчѡіѡтѡчнылісны, медѡсѡс, арміѡын, карателнѡй органѡсын, разведкѡны, турѡѡсѡсын. Кыѡ основнѡй функціѡа харѡктерѡізуіѡны государстволыс деіательност: пыщѡсѡс (главнѡй)—кутны експлуатіруіѡтан болшѡнствѡсѡс кѡртѡмѡн і ортѡсыс (неглавнѡй)—паскѡдны аслас, господствѡіушщѡй классѡслыс терріторіѡсѡс мѡкѡд государствояслѡн терріторіѡ шѡт вѡстѡ, лѡб дѡрѡіны аслас государстволыс терріторіѡ мѡкѡд государствоясѡн ускѡдѡчѡмыс. Таѡ вѡлі делѡыс рабѡвладѡтелчѡскѡй стрѡі да феѡдалізм дѡрѡі. Таѡ сулѡлѡ делѡыс капіталізм дѡрѡі.

Мѡдым пѡткылтны капіталізм, колѡ вѡлі не сѡмын шыбытны властыс буржуазѡіѡс, не сѡмын експроіруітны капіталістѡсѡс, но і ікѡз жугѡдны буржуазѡіѡлыс государственнѡй машіѡа, сылыс важ арміѡа, сылыс бѡіурѡкратическѡй ііновнѡічество, сылыс полѡіціѡа, да сѡвтѡдны сы мѡстаѡ вылѡ пролетарскѡй государственност, вылѡ социалистическѡй государство. Болшевикѡс, кыѡ тѡдѡса, таѡ бурѡс і вѡісны. Но татыс нѡтѡ оз пет, мыѡ вылѡ пролетарскѡй государствѡлѡн оз вермыны сѡхранѡітѡчныи важ государствѡлѡн ѡткымын функціѡѡс, кодѡсѡс вежѡма пролетарскѡй государствѡлѡн іпотребностѡс сѡртѡ лѡсѡлѡмѡн. Татыс торѡн-нѡн оз пет, мыѡ мѡіан социалистическѡй государствѡлѡн формаѡс долженѡс колѡны вежѡсѡвтѡмѡсѡн, мыѡ мѡіан государствѡлѡн став первоначалнѡй функціѡѡсѡс долженѡс тырвыіѡ сѡхранѡітѡчныи і воѡд. Сѡелѡ вылас мѡіан государствѡлѡн формаѡс вежѡсны да кутасны вежѡсны мѡіан страна развѡіеіе да ортѡсыс ѡбѡстановка вежѡсѡм сѡртѡ.

Ленин іікѡ прав, кѡр сіѡ вѡсталѡ:

„буржуазнѡй государствѡлѡн формаѡсѡс вывтѡ разнѡѡбразнѡіѡс, но сѡтыс налѡн ѡтѡ: став таѡ государствоясыс емѡс сіѡ лѡб мѡдноѡ, но медѡбѡрын ѡбѡзѡтелнѡ буржуазѡіѡлѡн дѡктѡтураѡн. Капіталізмѡсѡн коммунізмѡ вужѡм, сѡерт оз вермы не сѡтны політическѡй формаѡсѡс зѡв ыжѡд ѡбіліе да разнѡѡбразіе, но пыщѡсѡс секі лѡб быт ѡтѡ: пролетаріѡлѡн дѡктѡтура“ (Ленин, т. XXI, стр. 393).

Октабрскѡй революціѡа кадѡн мѡіан социалистическѡй государство аслас развѡіеіеын муніс кыѡ главнѡй фаза.

Первоі фаза—сіѡ Октабрскѡй революціѡѡсѡн експлуатѡторскѡй классѡсѡс бѡрѡдѡтѡз кадѡласт. Таѡ кадѡластыслѡн основнѡй могыс вѡлі пѡткылтѡм класѡсѡс сѡпрѡтѡвлѡніе подавлѡіѡмѡн, інтервѡнтѡс ускѡдѡчѡмыс страналыс ѡборѡна кѡтыртѡмѡн, промышленност да віѡму ѡвѡс ѡсѡстановіѡмѡн, капіталістическѡй элементѡс бѡрѡдѡм вылѡ условіеяс лѡсѡдѡмын. Такѡ лѡсѡлѡмѡн мѡіан государство таѡ кадѡнас пѡртѡс оломо кыѡ основнѡй функціѡа. Первоі функціѡа—страна пыщкын пѡткылтѡм классѡсѡс подавлѡіѡм. Таѡн мѡіан го-

(Воѡд вѡіѡд поѡд іісѡсѡ).

СТАЛЫН јорт докладлӧн продолженіе

сударство ортсысаыс напминајтліс воҗа государствојас, кодјаслӧн функцијаыс вӧлі непокоријјасӧс подавлајтӧмын, но сещӧм принципіалнӧј торјалӧмӧн, мы мијан государство подавлајтліс эксплуататорскӧј меншинствоӧс ужалыс јӧзлӧн болшинство интересјасын, секи кор воҗа государствојас подавлајтлісны эксплуатирүемӧј болшинствоӧс эксплуататорскӧј меншинство интересјасын. Мӧд функция— ортсысаыс ускӧдчӧмыс странаӧс дорјӧм. Тајӧн сійӧ сја-жӧ напминајтліс ортсысаыс воҗа государствојасӧс, кодјас сја-жӧ занимајтлісны асыныс странајасӧс вооруженнӧја дорјӧмӧн, но сійӧ принципіалнӧј торјалӧмӧн, мы мијан государство дорјӧс ортсысаыс ускӧдчӧмыс ужалыс јӧз болшинствоыс завоеваніејас, секи кор воҗа государствојас дорјӧлісны тащӧм случајјасас эксплуататорскӧј меншинствоыс озырлун да прівилегіјас. Вӧлі тани нӧшта којмӧд функция— сійӧ мијан государство органјаслӧн хозяйственно-организаторскӧј да культурно-воспитательнӧј уж, коді имеітліс аслас целӧн был, социалистическӧј овмӧслыс петасјас развивајтӧм да социализм самӧн јӧзӧс перевоспитајтӧм. Но тајӧ был функцияыс сійӧ кадас ез получит серјознӧј развітіе.

Мӧд фаза— сійӧ карса да сиктса капиталистическӧј элементјас бырӧдӧмсаыс овмӧс социалистическӧј системалӧн тыр победаӧс да был Конституція приміттӧс кадколаст. Тајӧ кадколастыслӧн основнӧј мог— став страна паста социалистическӧј овмӧс котыртӧм да капиталистическӧј элементјаслыс медборја коласјасӧс бырӧдӧм, культурнӧј революція котыртӧм, страна дорјӧм могыс тырвыјӧ современнӧј армија котыртӧм. Такӧд лӧсалӧмӧн вежсисны і функцияјасыс мијан социалистическӧј государстволӧн. Усис— отмірајтліс страна пыщкын военнӧј подавленијелӧн функция, ӧд эксплуатација бырӧдӧма, эксплуататорјас абуӧс воҗӧ да подавлајтны некодӧс. Подавленије функция пыдді государстволӧн лоис народнӧј ембур гусавлысјасыс да таргајтсјасыс социалистическӧј собственност виҗан функция. Тырвыјӧ сохраничис ортсысаыс ускӧдчӧмјасыс странаӧс

военнӧја дорјӧмлӧн функция, сја-кӧ, сохраничисны сја-жӧ Краснӧј армија, Военно-Морскӧј флот, сја-жӧ кыҗи карательнӧј органјас да разведка, кодјас колӧны мијан странаӧ иностраннӧј разведкајасӧн мӧдӧдӧм шпионјасӧс, убијцајасӧс, вредителјасӧс куталӧм да накажитӧм вылӧ. Сохраничис да получиҗис тырвыјӧ развітіе государственнӧј органјаслӧн хозяйственно-организаторскӧј да культурно-воспитательнӧј ужлӧн функция. Оні страна пыщкын мијан государстволӧн основнӧј могыс мирнӧј хозяйственно-организаторскӧј да культурно-воспитательнӧј ужып. Мы јимӧ мијан армијалы, карательнӧј органјаслы да разведкалы, то најӧс асланыс јослуннас бергӧдӧма абу-нин страна пыщкӧ, а сійӧ ортсыӧ, ортсыса врагјаслы паныд.

Кыҗи аҗанныд, ми имеітам оні җик был, социалистическӧј государство, коді аҗывтӧм нӧшта исторіјанын да тӧдчымӧн торјалӧ аслас форма да функцияјас серті первой фазаса социалистическӧј государствоыс.

Но развітіе оз вермы сувтны та вылын. Ми мунам ылӧжык, воҗӧ, коммунизмӧ. Сохраничис ӧ мијан государство сја-жӧ і коммунизм дырји?

Да, сохраничас, оз-кӧ ло бырӧдӧма капиталистическӧј окруженіе, оз-кӧ ло бырӧдӧма ортсысаыс военнӧј ускӧдчӧмјасыс опасност. Секи гӧгӧрвоана, мы мијан государствоыс формајасӧс вылыс лоӧ вежӧма, пыщкесса да ортсыса обстановка вежӧмкӧд лӧсалӧмӧн.

Оз, оз сохраничы да бырас, капиталистическӧј окруженіе-кӧ лоӧ бырӧдӧма, сійӧс-кӧ лоӧ вежӧма социалистическӧј окруженіејӧн.

Таҗи сулалӧ делӧмыс социалистическӧј государство јылыс вопроскӧд.

Мӧд вопрос— сійӧ советскӧј интеллигенција јылыс вопрос.

Тајӧ вопросын, сја-жӧ кыҗи і государство јылыс вопросын, существуюҗт мијан партијанын кущӧмкӧ нејасност, неразбериха.

Советскӧј интеллигенција јылыс вопросын партија поҗиҗалӧн тыр јасност вылӧ виҗӧдтӧг, мијан партијанын пырна нӧшта паскалӧмаӧс взглядјас, кодјас

враждебнӧјӧс советскӧј интеллигенција динӧ да оз лӧсавны партија поҗиҗалӧд. Тајӧ неправолидјӧс взглядјасӧс новлаӧдлыојас практикујтӧны, кыҗи тӧдса, советскӧј интеллигенција динӧ пренебрежителнӧј, презрительнӧј отношеніе, рабочӧј класслы да крестьянствоыс сійӧс кыҗи чуждӧј да весіг враждебнӧј вын видлаӧмӧн. Правда, советскӧј развітіе кадколастын интеллигенција вевјалис вежыны вужвыјӧныс, кыҗи аслас состав серті, сја і аслас положеніе серті, народкӧд матыстчӧмӧн да сыкӧд честнӧја сотрудничајтӧмӧн, мы јин сійӧ принципіалнӧ торјалӧ важ, буржуазнӧј интеллигенцијаыс. Но сійӧ јортјасыслы, тыдалӧ, абу сыӧз делӧмыс. Најӧ воҗӧ пӧмалӧны важ пӧланӧ, советскӧј интеллигенција вылӧ сійӧ взглядјасӧс да отношеніејасӧс неправолидјӧс вужӧдӧмӧн, кодјас имеітлісны асыныс подув важ кадӧ, кор интеллигенција вӧліс помещикјас да капиталистјас ордын служба вылын.

Важ, революцијаӧс кадӧ, капитализм условіејасын интеллигенција вӧлі ставыс медвоҗ имущӧј классјасса јӧзыс, — дворанавыс, промышленникјасыс, купечасыс, кулакјасыс, да с. в. Интеллигенција радјасын вӧліны сја-жӧ мешчанавыс, мелкӧј чиновникјасыс да весіг крестьянныс да рабочојјасыс выхӧдејјас, но најӧ ез ворсны да ез вермыны ворсны сені решајушщӧј рол. Интеллигенција җӧннас вердчис имущӧј классјас ордын да обслуживајтліс најӧс. Гӧгӧрвоаны сы вӧсна сійӧ недоверіеыс, коді нещаыс вужлываіс лӧгалӧмӧ, коді вӧлі сы динӧ миҗан странаса революционнӧј элементјаслӧн да медвоҗ рабочојјаслӧн. Правда, важ интеллигенција сертіс торја јединицајас да дасјасӧн смел да революционнӧј јӧзӧс, кодјас сувтисны рабочӧј класслӧн виҗӧдлас выло да јитисны помӧз асыныс судбасӧ рабочӧј класс судбакӧд. Но интеллигенција повсын тащӧм јӧзыс вӧлі вывтлі еҗа, і најӧ ез вермыны вежны филономіјасӧ интеллигенцијалыс җӧннас.

(Сталин јорт докладлӧн помыс лоӧ локтан номерын).

Сетам ыҗыд вниманіе тувсов гӧра-кӧза кежлӧ дастысӧмӧ

Вӧзлытӧм кыпыдлунӧн, преданностӧн да раҗейтӧмӧн оледитисны Коммунистическӧј партијалӧн историческӧј сјезд уж бӧрса Мылдинрајонувса рабочојјас, колхозникјас, да интеллигенција. Сјезд видлаіс замечательнӧј итоҗас, индустуј, код куҗа мијан рајонса трудашщӧја, став советскӧј народкӧд ӧтщӧщ мунас воҗӧ коммунизмӧ.

Сјезд помасӧм бӧрын Сталин, Молотов, Жданов јортјас докладјаслӧн тӧдмасӧм могыс колхозјасын, предпријатіејасын да учрежденіејасын муналісны ӧтувја чукӧртчывлӧмјас,

кытӧн трудашщӧја выражајтисны вӧзлытӧм кыпыдлун, нӧшта јонжыка да бура уҗавны кӧсјӧм.

Со, пример. Покча сиктсӧветыс Петрушин сиктса „Асја-Кыа“ колхозын мунис колхозникјаслӧн собранияе, кӧні асланыс примітӧм резолюцијаын колхозникјас зајавляјтӧны:

„Ми ВКП(б) XVIII-ӧд сјезд ыма социалистическӧј соревнованіе воҗӧ нуӧдӧмӧн Сталин, Молотов, Жданов јортјас докладјаслы вочакыв пыдді кӧсјысан образцовӧја да жеңи кадӧн нуӧдны тувсов гӧра-кӧза кампаніе, сы

вылӧ бур кӧјдыс, сельхоз инвентар ремонтірујтӧм, кујӧд кыскӧм да сек кежлӧ уҗалан вӧвјаслы тыр кӧрым дастӧм обеспечитӧмӧн.“

Колхозникјас да колхозницајас сја-жӧ шуисны кутчыӧны Сталин јортлыс, Молотов да Жданов јортјаслыс докладјас да ВКП(б)-лӧн XVIII сјездлыс мукӧд материалјас изучитӧмӧ. М.

„ВКП(б) исторіја Краткӧј курс“ куза мунис лекцијајас

Феврал да март тӧдчереје сиктсӧветувысын мунисны лекцијајас лыаҗом Пӧдчерје сиктсӧветувыса рабочојјас, служащӧјјас да колхозникјас повсын. Феврал 2ӧ-ӧд лунсаыс март 16-ӧд лунӧз лыаҗӧма 11 лекција „ВКП(б) исторіјалон Краткӧј курс“ под вылын. Тајӧ лекцијајассо

Пӧдчерје сиктсӧветувыса ужалыс јӧз кывзисны ыҗыд вниманіејӧн да акывностӧн. А сја-жӧ сеталисны уна вопросјас. Код бӧрын корисны рајкомлыс мекым сиктјасӧ частӧжык ыставлыны лекторјасӧс.

Л.

Ответственнӧј редакторӧс вежыс— Г. ПОПОВ.

ТРЕБУЕТСЯ Райконторе Водторгнит счегевод—карготетчик: Ус

ловия—по соглашению. Водторгнит.